

Katedra sociologie a sociální práce

PROTOKOL O HODNOCENÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE posudek oponenta

Práci předložil(a) student(ka): Eliška Brotánková

Název práce: Etnicita a pěstounská péče

Oponoval: Tomáš Hirt, Ph.D.

1. CÍL PRÁCE (*uved'te, do jaké míry byl naplněn*):

Obecný cíl práce autorka vyjadřuje následující formulací: "Zjistit, jaký je vztah etnicity dítěte a důvodů jeho svěření do pěstounské péče z pohledu sociálních pracovníků," kterou v kontextu výzkumné části konkretizuje do podoby hypotéz a výzkumných otázek (str. 24-27). Odmyslím-li se od nejasného a neukotveného způsobu používání výrazu etnicita, který se prolíná celou prací, bylo cíle v intencích výzkumných otázek dosaženo způsobem odpovídajícím bakalářskému stupni studia sociální práce.

2. OBSAHOVÉ ZPRACOVÁNÍ (*náročnost, tvůrčí přístup, proporcionalita teoretické a vlastní práce, vhodnost příloh apod.*):

Autorka sleduje způsoby zacházení s dětmi, které jsou ze strany sociálních pracovníků a pěstounů považované za "etnický" odlišné. V úvodu své práce ovšem rekapituluje všemožná pojetí etnicity a jejich aplikaci v oblasti sociální práce, která jsou (s výjimkou textu A. Pařízkové a J. Frýberta) s tímto jejím výzkumným záměrem mimoběžná. Zkrátka, to, co autorka reálně opravdu sleduje, je PŘIPSANÁ etnicita a nikoli etnická identita či příslušnost (ať už chápaná jako objektivní nebo subjektivní), resp. sleduje to, co si informátoři myslí o dětech (a jejich rodičích), které ZE SVÉHO HLEDISKA ROZPOZNÁVAJÍ JAKO etnický odlišné, přičemž takto rozpoznávání lidí nejsou subjektem šetření. Kdyby formulace cíle obsahovala vedle výrazu "etnicita" slovo "připsaná", byla by vzhledem ke skutečnému záměru práce přílehavější (to ostatně platí o celé práci). Zároveň by se autorka osvobodila od šlamastyk spjatých s odborným vymezováním tohoto navýsost problematického pojmu. Autorčíným "zkoumaným kmenem" jsou sociální pracovníci, resp. jejich představy, takže předmětem je jednoduše to, co je informátoři za etnicitu, resp. etnickou odlišnost, považováno. Ostatně, v rámci výzkumu jde především o důsledky, které tento aktérský způsob uvažování má v oblasti praxe, nikoli o nějakou etnicitu an sich. Nesprávný způsob zacházení s pojmem etnicita se prolíná i do interpretace - např. ve svém komentáři k odpovědím informátorů na otázku č. 6 autorka nikterak neproblematizuje aktérský předpoklad etno-kulturní kontinuity (a etnické identity) u lidí, kteří jsou z hlediska informátorů (tj. nikoli ze svého hlediska) nositeli určitých etnických znaků. K tomu jen dodám, že (zvnějšku rozpoznávané) fenotypické charakteristiky, kulturní background a identitární preference se navzájem a priori nekryjí, neboli o kultuře a identitě svěřovaných dětí a jejich rodičů nevíme, dokud se jich na to nezeptáme, vůbec nic. Je nicméně velmi zajímavé, že informátoři souběh etno-rasových, kulturních a identitárních charakteristik automaticky předpokládají, a odvíjejí od toho svoji profesní praxi. Tomu se ovšem autorka, díky nevhodně zvolenému východisku, bohužel nevěnuje.

Tento komentář uvádím hlavně z pedagogických důvodů a od terminologických a konceptuálních nepřesností budu v dalších částech posudku i při hodnocení odhlížet stejně jako od úvodního

přehledu teorií etnicity, neboť řada zmíněných vad je součástí i některých zdrojových textů, což nehodlám autorce přičítat k tíži.

Navzdory výše uvedenému je výzkumná část práce logická, konzistentní, metodologicky korektní a přináší zajímavá data. Kdyby autorka posunula těžiště svých interpretací i směrem k tomu, co si informátoři pod "etnicitou" představují (např. hledala souvislost mezi odpověďmi na otázku č. 3 a dalšími faktory), mohla odhalit další významovou vrstvu sledovaného problému.

Vymezení pěstounské péče i působnosti sociální práce v souvislosti s pěstounskou péčí je v přehledové části zpracováno dobře a slouží jako vhodná kontextualizace výzkumných zjištění. U představení konceptu sociální exkluze postrádám detailnější rozbor symbolického aspektu sociální exkluze, protože právě ten je v rámci výzkumu fakticky studován.

3. **FORMÁLNÍ ÚPRAVA** (*jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, přehlednost členění kapitol, kvalita tabulek, grafů a příloh apod.*):

Po formální stránce je práce v pořádku, jazykový projev autorky je srozumitelný, přehledný, gramatických ani typografických chyb jsem si nevšiml. Struktura textu je logická, grafická znázornění výsledků odpovídají zaužívaným standardům. Přílohy jsou adekvátní.

4. **STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE** (*celkový dojem z diplomové práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek apod.*):

Komentář k celkovému pojetí jsem uvedl v bodu 2, shrnuto v kostce: Dobrá práce na špatném základu. Oceňuji volbu tématu vzhledem k tomu, že od předpokladů o etnické příslušnosti klientů, které jsou sdílené mezi sociálními pracovníky, se odvíjí obsah poskytovaných služeb.

5. **OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ** (*jedna až tři*):

Na str. 35 hovoříte o "specifických potřebách spojených s etnickým pozadím dítěte", které vaši informátoři a informátorky předpokládají. O jaké potřeby se (z hlediska informátorů a informátorek, případně i z vašeho hlediska) konkrétně jedná?

6. **NAVRHOVANÁ ZNÁMKA:**

velmi dobře

Datum: 20. 5. 2024

Podpis: